Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu
Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor, název, místo, vedoucí práce, rok, rozsah práce:

CÍSAŘOVÁ Pavlína, Pád české učitelské elity 1945-1955, , KDDD PedF UK, 2016, 125s. + přílohy

Hodnotící kritéria

	splňuje	*splňuje z větší části*	*splňuje z menší části*	*nesplňuje*
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.		***x***		
Metody využité autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.			X	
Autor se opírá o **relevantní prameny a literaturu**.			X	
Struktura práce je vyvážená a logická.		X		
Zpracování vykazuje rysy **originality a vlastního přínosu.**			X	
Práce je prosta **gramatických a stylistických chyb.**		***X***		
Práce je psána kultivovaným **odborným jazykem za použití správné terminologie**.		***x***		
Autor **správně cituje**.		***X***		
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	***X***			

Celkové hodnocení (slovně)

Diplomová práce Pavlíny Císařové chce být příspěvkem k dějinám školství, název – pád učitelské elity 1945-1955, problematiku vřazuje do jasného chronologického rámce a klade otázky dynamičnosti procesu: pád – koho, odkud a kam? Na první pohled se zdá být práce logicky strukturována: 1) rozvoj vzdělávacího systému, 2) dějiny učitelstva, 3) případové studie do čtyř konkrétních gymnázií Kladno, Rakovník, Chomutov, Kadaň. Také úvod, ve kterém autorka zdůrazňuje inspiraci sociálními dějinami a svou snahu o „naskicování kolektivní biografie středoškolských profesorů" (s. 3), se zdá být zcela v pořádku. Vlastní zpracování však za očekáváním přeci jen poněkud zaostává, neboť se P. Císařová z vytyčené problematiky nechává často svést, pozornost přesouvá od středoškolských profesorů k středním školám jako institucím. Asi nadbytečná je část 2.1.3 ke vzdělávání v Ghettu Terezín, výrazně syntetičtější by měla být část 2.1.1. pojednávající o vývoji v letech 1918-1945. V této části je také dobře patrné, že se defendetka nechala ze studované problematiky odvést a věnuje se spíše „učitelstvu" obecného školství a pozornost ke středním školám a jejich sboru je výrazně méně přítomná. Je škoda, že se čtenář nedozví téměř nic či jen velmi málo o socioekonomickém postavení profesního stavu středoškolských profesorů (plat, sociální složení – věk, rodinné zázemí, a proměny ve sledovaném období – přehledy o odchodech do penze, propuštění atd.) část 1. 2. o statistikách by měla být dokladována i jiným, než jen oficiálně vydaným materiálem, mělo by se jednat o preciznější analýzu, než jen o „vyobrazení proměnlivosti učitelského stavu" (s. 22), jistě zajímavá otázka feminizace není doložena a nevypovídá o ní ani tabulka na s. 25, jen velmi málo se hovoří o společném/stavovském životě, např. o výrazných představitelích z řad profesorů, spolků či redakcí časopisů – příběh Stanislava Jirsy by jistě zasloužil detailnější rozbor, stejně tak by byla na místě pečlivější obsahová analýza vhodná u rozboru periodik (kap. 1. 3.).V této podobě zůstává autorka na povrchu sledovaných jevů a dobírá se jen obecných konstatování. Jako příklad lze uvést toto: „*Lze usoudit, že učitelstvo jakožto společenský stav se aktivně zapojovalo do jakéhosi boje, zejména boje o československého žáka a jeho češství.* (s. *29)* Současně nelze pochybovat, že obsah článků autorka dobře zná (viz s. 29), klade si však otázky, které by bylo možné zkoumat díky pramenům redakčního archivu a nikoliv pouze z vydaných časopisů. Práci chybí pohled do každodennosti školní reality a průsaků „velkých dějin" do tohoto specifického prostředí. Pozitivní náběhy v tomto směru nejsou dovedeny do konce (Např. politizace školy a profesorstva před volbami 1946, s. 59-68). Zde by bylo na místě využít i jiné ego-dokumenty než jen paměti Václava Černého, nabízí se např. krásná literatura, případně i dobový film. Na druhou stranu slova V. Černého o proměně učitelského stavu jsou jistě zajímavým dobovým svědectvím k otázce.

Vhodně byl využit fond Zemské školní rady, fondy ABS, pro –v rámci celku zdařilejší – případové studie jednotlivých škol pak příslušné fondy v SOkA, ale celá řada jiných možných pramenů zůstala stranou (osobní pozůstalosti, Archiv dějin učitelstva, dobový tisk, ÚV KSČ, ministerstvo školství, archivy spolků).

Práce není prosta gramatických chyb mývaly názvy (s. 7), učitelé mohly s. 34, objevuje se vychýlená větná skladba: „školy, mnohdy vzdálenou" s. 14, „souhlasil, avšak chtěl" s. 62, myšlenka, jenž s. 64, poznámky 78, 79 na s. 17, neodpovídají přílohám, lze nalézt nemalé množství překlepů napčíklad (s. 22), dominonovalo (s. 37), zrpoštěn (s. 86).

Nelze souhlasit, že fungování nižších a středních škol by za okupace byla věnována spíše okrajová pozornost (s. 14), precizněji formulované by mělo být vymezení se vůči pracím Františka Morkese (s. 21).

Na některých místech je text nelogický. Jaký je vztah mezi platy učitelů (jakých?) a zřízením Ústřední matice školské (s. 7), objevuje se jistá poplatnost na pramenech viz úvodní pasáže kapitoly 2.2.1. A drobné chyby. František Drtina nikdy nebyl ministrem školství, nejasná jsou tvrzení velkého kulturního rozmachu „Sudet" před válkou. Co je to strana Národní jednoty (s. 30), překlady francouzských resumé se objevovaly v časopise *Střední škola* i po 15. 3. 1939?

Avšak v některých částech (např. 2.1.2) je náběh k určitějšímu přístupu zřejmý. Velmi zdařilou se jeví část o rakovnickém gymnáziu (především s. 86-90). Z tohoto pohledu jsou výsledkem relativně poctivě napsané dějiny českého školství z pohledu školských zákonů a nařízení, ve kterých se P. Císařová bezpečně orientuje (s. 20).
Práce obsahuje velmi ilustrativní a dobře volenou textovou a obrazovou přílohu.
Přes všechny uvedené výhrady, práce splňuje požadavky kladené na podobný typ závěrečných prací a k obhajobě ji doporučuji

Datum 7. 9. 2016 Podpis vedoucího práce